

Záróvizsgatételek magyar nyelvészetből osztatlan tanárszakosok részére

KÖZÉPISKOLAI TANÁRI VÉGZETTSÉGET VÁLASZTÓK SZÁMÁRA
(Érvényes a 2018/2019-es tanévtől)

B.1) A nyelvek genetikai rokonsága, az uráli nyelvek, az uráli őshaza, a magyar nyelv uráli öröksége. Pszeudotudományos nyelvrokonítási kísérletek és az ellenük való tanári érvelés a középiskolában.

Irodalom

- Bereczki Gábor 2003. *A magyar nyelv finnugor alapjai*. Budapest, Universitas. 3–98.
- Csepregi Márta szerk. 1998. *Finnugor kalauz*. Budapest, Panoráma.
- Hajdú Péter 1981. *Az uráli nyelvészet alapkérdései*. Tankönyvkiadó, Budapest. 105–173.
- Hajdú Péter – Domokos Péter 1978. *Uráli nyelvrokonaink*. Budapest, Tankönyvkiadó. 9–92.
- Honti László (főszerk.) 2010. *A nyelvrokonásról. Az török, sumer és egyéb áfium ellen való orvosság*. Budapest, Tinta.
- Honti László 2012. *Anyanyelvünk atyafiságáról és a nyelvrokonosság ismérveiről. Tények és vágyak*. Budapest, Tinta.
- Honti László 2013. *Magyar nyelvtörténeti tanulmányok*. Budapest, KRE–L'Harmattan.
- Nanovfszky György (szerk.) 2000. *Nyelvrokonaink*. Budapest, Teleki László Alapítvány.
- Sándor Klára 2011. *Nyelvrokonosság és hunhagyomány. Rénszarvas vagy csodaszarvas? Nyelvtörténet és művelődéstörténet*. Budapest, Typotex.
- Taagepera, Rein 2000. *A finnugor népek az orosz államban*. (Europica Varietas), Budapest, Osiris.
- Az ELTE Finnugor Tanszékének tananyagai = <http://finnugor.elte.hu/index.php?q=fgralap>;
<http://finnugor.elte.hu/index.php?q=fgrnepekesnyelvek>.

B.2) A magyar nyelvtörténet forrásai, a nyelvemlékek fajtái, a HB és az ÓMS.

Irodalom

- Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.) 2018. *A magyar nyelvtörténet kézikönyve*. Budapest, Tinta Könyvkiadó. 48–82.
- Benkő Loránd (szerk.) 1967. *A magyar nyelv története*. Budapest, Tankönyvkiadó. 23–93.
- Dömötör Adrienne 2006. *Régi magyar nyelvemlékek*. Budapest, Akadémiai.
- É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila 2013. *Fejezetek a magyar nyelv történetéből*. Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar. 12–15.
https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gerstner_karoly-fejezetek_a_magyar_nyelv_tortenetebol.pdf
- Madas Edit szerk. 2009. „*Látjátok feleim...*” *Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig*. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár.
- Magyar nyelvemlékek* = <http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek>
- Benkő Loránd 1980. *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*. Budapest, Akadémiai.
- Martinkó András 1988. *Az Ómagyar Mária-siralom hazai és európai tükrében*. Irodalomtörténeti Füzetek, 117. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- A. Molnár Ferenc 2005. *A legkorábbi magyar szövegemlékek*. Debrecen, Debreceni Egyetem BTK Klasszika-filológiai Tanszék.

Vizkelety András 1986. „*Világ világa, Virágnak virága...*” [Ómagyar Mária-siralom]. Budapest, Európa Könyvkiadó.

- B.3) A morféma fogalma; a morféma osztályozása és a morfémaosztályok jellemzése; a toldalékok osztályozása a tőhöz viszonyított helyzetük alapján; a toldalékmorféma-típusok (képzők, jelek, ragok) elhatárolásának szempontjai; az ige- és névszótövek; a toldalékváltozatok. Szófajtan: A mai magyar nyelv szófaji rendszere; Az alapszófajok, a viszonyszók, a mondatszók.**

Irodalom

Kálmán C. György – Kálmán László – Nádasdy Ádám – Prószéky Gábor 1989. A magyar segédigék rendszere. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XVII: 49–103.

Keszler Borbála 2000 (szerk.). *Magyar grammatika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. 35–304.

Ladányi Mária 1999. Produktivitás a szóképzésben: a természetes morfológia elveinek alkalmazhatósága a magyarra. *Magyar Nyelv* 95: 166–179.

P. Lakatos Ilona 2006 (szerk): *Grammatikai gyakorlókönyv*. Budapest, Bölcsész Konzorcium. <http://mek.oszk.hu/04800/04891/>

- B.4) Mondattan: A mondatrészek (alany, állítmány, határozó, tárgy, jelző és értelmező). Az alany és az állítmány viszonya. Az alárendelő összetett mondatok osztályozása. A mellérendelő összetett mondatok fajtái.**

Irodalom

Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000. 367–460., 472–541.

Haader Lea 1999. Az alárendelő összetett mondatok általános kérdései. *Nyr.* 123: 340–350. <http://www.c3.hu/~nyelvfor/period/1233/123309.htm>

Haader Lea 2000. A mellékmondatok osztályozásának problémái. *Nyr.* 124: 452–456. <http://www.c3.hu/~nyelvfor/period/1244/124406.htm>

Laczkó Krisztina 2001. Alany és az állítmány viszonya: hozzárendelés vagy alárendelés? *Nyr.* 125: 407–418. <http://www.c3.hu/~nyelvfor/period/1254/125402.htm>

P. Lakatos Ilona (szerk): *Grammatikai gyakorlókönyv*. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006. <http://mek.oszk.hu/04800/04891/>

- B.5) A szöveg nyelvészeti leírásának lehetőségei. A szöveg fogalma, a szöveget meghatározó tényezők, szövegszintek, a szövegvilág. A deixis és a koreferencia.**

Irodalom

Kocsány Piroska 1989. Szövegnyelvészet vagy szövegtípusok nyelvészete? *Filológiai Közöny* 26–43.

Sziksainé Nagy Irma 1999. Leíró magyar szövegtan. Osiris Kiadó, Budapest. 17–124.

Tátrai Szilárd 2010. Áttekintés a deixisről (funkcionális kognitív kiindulópontból). *Magyar Nyelvőr* 134: 211–233. <http://www.c3.hu/~nyelvfor/period/1342/134206.pdf>

Tolcsvai Nagy Gábor 2000. A kognitív nyelvészet elméleti hozadéka a szövegtan számára. *Magyar Nyelvőr* 494–500.

Tolcsvai Nagy Gábor 2001. *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 9–125, 311–312, 173–242.

B.6) A nyelvi stílus fogalma. A nyelvi kép. A metafora, metaforaértelmezések. A metonímia fogalma és fajtái.

Irodalom

Kemény Gábor 2002. *Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába*. Budapest, Tinta.

Kövecses Zoltán 2005. *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe*. Budapest, Typotex. 19–29.

Kövecses Zoltán – Benczes Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest, Akadémiai. 63–77., 79–94.

Sólyom Réka 2017. A metafora és a metonímia megjelenése és funkciói a magyar nyelvtudományi kurzusokon az egyetemi oktatásban. In: Prax Levente – Hoss Alexandra (szerk.) *Találkozások az anyanyelvi nevelésben 3.: Szabályok és/vagy kivételek*. Pécs, PTE BTK Nyelvstudományi Tanszék – Film-Virage Kulturális Egyesület. 188–195.

(Letölthető: http://nyelvtud.btk.pte.hu/sites/nyelvtud.btk.pte.hu/files/files/talalkozasok/talkk_v5.pdf)

Szikszainé Nagy Irma 2007. *Magyar stilisztika*. Budapest, Osiris Kiadó. 37–54.

Tolcsvai Nagy Gábor 1996. *A magyar nyelv stilisztikája*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 50–132.

B.7) A jelentés nyelvészeti elméletei; a jelentés fogalma, megközelítései. A főbb jelentéselméletek jellemzői, hasonlóságai, különbségeik (strukturális, formális, kognitív szemantika).

Irodalom

Kiefer Ferenc 2000/2007. *Jelentéselmélet*. Budapest, Corvina 2000. (A megfelelő fejezetek.)

Kövecses Zoltán – Benczes Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 13–23.

Maleczki Márta 2007. Szemantika. Szerkezetek jelentése. In: Alberti Gábor – Fóris Ágota (szerk.): *A mai magyar formális nyelvstudomány műhelyei*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. 124–138.

Szende Tamás 1996. *A jelentés alapvonalai. A jelentés a kommunikációban*. Budapest, Corvinus.

Tolcsvai Nagy Gábor 2010. *Kognitív szemantika*. Nyitra, Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok Kara. 9–48.

B.8) A kategorizáció. a) Logikai (strukturális) kategorizáció (kétértékű szemantika, szemantikai mátrix); b) Kognitív kategorizáció (a prototípuselmélet).

Irodalom

Kiefer Ferenc 2000/2007. *Jelentéselmélet*. Budapest, Corvina 2000. (A megfelelő fejezetek.)

Kövecses Zoltán – Benczes Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 13–23.

Maleczki Márta 2007. Szemantika. Szerkezetek jelentése. In: Alberti Gábor – Fóris Ágota (szerk.): *A mai magyar formális nyelvstudomány műhelyei*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. 124–138.

Szende Tamás 1996. *A jelentés alapvonalai. A jelentés a kommunikációban*. Budapest, Corvinus.

Tolcsvai Nagy Gábor 2010. *Kognitív szemantika*. Nyitra, Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok Kara. 9–48.

B.9) A nyelvi repertoár a társas nyelvészetben. A beszélés és az egyes nyelvek. Soknyelvűség, transzlingválás, heteroglosszia. A beszélés területi tagolódása a Kárpát-medencében (a magyar nyelvjárási beszédmódok osztályozási lehetőségei, nyelvföldrajzi eredmények)

Irodalom

Bodó Csanád 2017. Mediatizált Nyelvjárások. In: Benő A. – Fazakas N. (szerk.): *Élőnyelvi kutatások és a dialektológia*. Válogatás a 19. Élőnyelvi Konferencia – Marosvásárhely, 2016. szeptember 7-9. – előadásaiból.

Kolozsvár, Erdélyi Múzeum Egyesület. 38-50.

Heltai János Imre 2016. "Csángós beszéd" és "tisztá magyar". *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, LX. 1., 22-36.

Kiss Jenő 2001. *Magyar dialektológia*. Budapest, Osiris.

Kontra Miklós 2018. A 90 éves William Labov, a társadalmilag reális nyelvészet megalkotója. In: *Magyar Nyelv* 114/1.

Kontra Miklós 2016. Hatalom és nyelv. *Magyar Tudomány*. 2016/6: pp. 651-659.

Sándor Klára 2016. *Nyelv és társadalom*. Budapest, Krónika Nova. (Különösen is az első két fejezet: 1, Nyelv és társadalom – mi közük egymáshoz? 2, A társasnyelvészet módszertani alapjai.

2019. 02. 28.

ZÁRÓVIZSGATÉTELEK

Osztatlan nappali középiskolai magyartanári képzésben résztvevőknek

Régi magyar irodalom

1. A reformáció irodalma

Szövegek:

Bibliai históriák és históriás énekek (Farkas András, Batízi András, Biai Gáspár) = Régi Magyar Költők Tára II, XVI. századbeli magyar költők művei, 1, kiad. Szilády Áron (Budapest: MTA, 1880) 13–25, 74–113, 251–260.
<http://mek.oszk.hu/04700/04758/pdf/rmkt02.pdf>

A magyar Biblia = „Az keresztyén olvasóknak”. Magyar nyelvű bibliafordítások előszavai és ajánlásai a 16-17. századból, s. a. r. Zvara Edina (Budapest: Balassi Kiadó, 2003), 35–66, 171–188. (Komjáti Benedek, Pesti Gábor, Sylvester János és a vizsolyi Biblia előljáró beszédei).

Szenci Molnár Albert írásaiból = Magyar gondolkodók 17. század, kiad. Tarnóc Márton (Budapest: Szépirodalmi, 1979) [Magyar remekírók], 389–435, 469–474.

Szakirodalom:

Szabó András, „Bizontalan helyeken búdosunk”. Szenci Molnár Albert a magyar és az európai szellemi életben Dunaszerdahely–Komárom: Lilium–Selye János Egyetem), 2011.

Heltai János, „A mennyei tudomány tiszta világos folyamja. Adalékok a felekezeti tudatok kialakulásához az 1616–1619-es évek vitairatai és prédikációi alapján”, in: *A reformáció emlékezete. Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. században*, szerk. Száraz Orsolya –Fazakas Gergely Tamás – Imre Mihály (Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó), 197–207.
(http://real.mtak.hu/90490/1/Areformacioemlekezete_Loci_VII.pdf)

2. Balassi, Zrínyi, Mikes

Művek:

Szép magyar komédia = Gyarmati Balassi Bálint, *Szép magyar komédia*, kiad. Kőszeghy Péter – Szabó Géza (Budapest: Szépirodalmi, 1990);
(<http://mek.oszk.hu/00600/00610/00610.pdf>)

Szigeti veszedelem = Zrínyi Miklós, *Szigeti veszedelem*, kiad. Király Erzsébet (Budapest: Ikon, 1995), Matúra Klasszikusok, 10.
(<http://mek.oszk.hu/01100/01137/01137.htm>)

Törökországi levelek (111–207. levelek) = Mikes Kelemen, *Constantinápolyban gróf P... E... írott leveli M... K... . (Törökországi levelek)*. A hasonmás kiadás szövegét gondozta Tüskés Gábor, tan. Hopp Lajos és

Tüskés Gábor (Budapest–Eger: MTA Irodalomtudományi Intézet–Líceum, 2012)
(<http://mek.oszk.hu/00800/00880/html/>)

Szakirodalom:

Balassihoz:

Horváth Iván, „Balassi könyve”, in: *A magyar irodalom története, I, A kezdetektől 1800-ig*, szerk. Jankovits László – Orlovsky Géza (Budapest: Gondolat, 2007), 351–362.

(<https://irodalom.oszk.hu/villanyspenot/#!/fejezetek/4ogzmx8rSFqLJC6AumtNTA>)

Szentmártoni Szabó Géza, „Balassi kötetkompozíciójának rejtelmek”, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 103 (1999), 635–646.

(<http://epa.oszk.hu/00000/00001/00010/szabogez.htm>)

Kiss Farkas Gábor, „Imitáció és petrarkizmus Balassi költészetében”, in: *Uő, Imagináció és imitáció Zrínyi eposzában* (Budapest, L'Harmattan, 2012), 84–109.

(http://real.mtak.hu/38232/1/Zrinyi_Disszertacio_Imaginacio_es_i_maginacio_u.pdf)

Zrínyihez:

Szörényi László, „A szerkesztett verskötet mint az szerző ifjúkori önarcképe”, in: *A magyar irodalom története, I*, 467–486.

(<https://irodalom.oszk.hu/villanyspenot/#!/fejezetek/9gRh7HYJRVW5bEhjW1bTjg>)

Bene Sándor, „Szulejmán halála a Zrínyi-eposzokban: Történeti poétikai megközelítés”, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 121 (2017): 746–779.

(<http://real.mtak.hu/70943/1/Szulejm%C3%A1n%20hal%C3%A1la%20ItK.pdf>)

Mikeshez:

Tüskés Gábor, „Mikes-problémák”, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 114 (2010), 291–314.

https://konyvtar.uni-eszterhazy.hu/public/uploads/szakirodalom-12_5888b4149f135.PDF

Bene Sándor, „Eljutni Zágonba”, *Holmi*, 19(2007), 531–571.

<http://www.holmi.org/2007/05/bene-sandor-eljutni-zagonba>

Klasszikus magyar irodalom

3. Petőfi Sándor

Szövegek:

A helység kalapácsa, János vitéz, Az Apostol, A természet vadvirága, Felhők-ciklus, Szeptember végén, A XIX. század költői, Szörnyű idő, Úti levelek Kerényi Frigyeshez – Úti jegyzetek, A hóhér kötele

Szakirodalom:

Kerényi Ferenc, *Petőfi Sándor élete és költészete*, Osiris, Bp., 2008.

Margócsy István, *Petőfi-kísérletek. Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Kalligram, Bp., 2011.

4. Arany János

Szövegek:

Toldi, Ágnes asszony, Vörös Rébék, Tengeri-hántás, Szondi két apródja, Őszikék-ciklus, Kertben, Ősszel, Vojtina ars poeticája, Kozmopolita költészet, Naiv eposzunk

Szakirodalom:

„Hazám tudósi, könyvet nagy nevének!“. *Arany János pályájának művelődéstörténeti olvasatai*, Szerkesztette: Cieger András, OSZK–MTA BTK–Universitas Kiadó, Budapest, 2017.

Szilágyi Márton, *Mi vagyok én? Arany János költészete*, Kalligram, Bp., 2017.

Ősszel. Arany János és a hagyomány, szerk., Szilágyi Márton, Universitas, Bp., 2018.

5. Klasszikus magyar líra és verses epika (Csokonai, Berzsenyi, Vörösmarty)

Szövegek:

Csokonai: Lilla-kötet, Dorottya, Halotti versek; Berzsenyi: A magyarokhoz I-II., Búcsúzás Kemenesaljától, Levéltöredék barátnémhoz, Közelítő tél; Vörösmarty: Cserhalom, A két szomszédvár, Az emberek, Előszó, A vén cigány

Szakirodalom:

Szilágyi Márton, *A költő mint társadalmi jelenség. Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói*, Osiris, 2014.

Vaderna Gábor, *A költészet születése. A magyar költészet társadalomtörténete a 19. század első évtizedeiben*, Universitas, 2017. (A Bárdköltészet és a Befejezés c. fejezetek: 387-502.)

Gere Zsolt, *Szebb idők. Vörösmarty epikus korszakának rétegei*, Argumentum, Bp., 2013.

Kappanyos András, *Egy romantikus főmű késedelmes kanonizációja. 1853:*

Vörösmarty Mihály: Előszó = Villanyspenót

<https://irodalom.oszk.hu/villanyspenot/#!/fejezetek/pBI3wYTWSRGnyeoYR5wJxw>

6. Klasszikus magyar próza

Szövegek:

Kármán József: Fanni hagyományai, Jókai Mór: Az arany ember, A nagyenyedi két fűzfa, Lenci fráter; Mikszáth Kálmán: A jó palócok-ciklus novellái, Szent Péter esernyője)

Szakirodalom:

Laczházi Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Ráció, Bp., 2014.

Szajbély Mihály, *Jókai Mór*, Kalligram, Bp., 2010.

A kispróza nagymestere. Tanulmányok Jókai Mór novellisztikájáról, szerk. Hansági Ágnes és Hermann Zoltán, Tempevölgy, Balatonfüred, 2018.

Narratíva és politikai. Mikszáth-újraolvasás, szerk. Bengi László és Eisemann György, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, Bp., 2016.

7. Klasszikus magyar drámák

Szövegek:

Katona József: *Bánk bán*; Vörösmarty: *Csongor és Tünde*; Szigligeti Ede: *Liliomfi*; Madách Imre: *Az ember tragédiája*, Bródy Sándor: *A tanítónő*

Szakirodalom:

Sirató Ildikó, *A magyar színháztörténet rövid története*, Holnap, Bp., 2017.

Tóth Orsolya, *A szó hiánya és a test nyelve. (Megjegyzések a Bánk bán egyik instrukciójához)*. *Literatura*, 40. (2014/3.), 260–269.

Hermann Zoltán, *Vörösmarty tér*, Színház, 2002/12.
<http://szinhaz.net/2012/12/31/hermann-zoltan-vorosmarty-ter/>

Előszó = A nőuralom. Szigligeti Ede négy színműve, s.a.r. Sirató Ildikó, OSZK-Nagyvárad Szigligeti Színház, Budapest-Nagyvárad, 2014.

S. Varga Pál: *A történelem romantikus víziói és Az ember tragédiája*, *Alföld*, 66. (2015) 6. sz., 63–72.

Druzsín Ferenc, *Bródy Sándor: A tanítónő. (Falusi életkép három felvonásban)*. *Bár – Társadalomtudományi és művészeti folyóirat* (Szombathely), 28. (2013/3.) 67–80.

Modern és kortárs magyar irodalom

8. Ady Endre pályaképe

Versek (10 vers választandó!):

Góg és Magóg fia vagyok én, A vár fehér asszonya, Héja nász az avaron, Lédával a bálban, A Hortobágy poétája, A magyar Ugaron, Párisban járt az ősz, A magyar Messiások, Sion hegy alatt, Istenhez hanyatló árnyék, Kocsi-út az éjszakában, Hunn, új legenda, Emlékezés egy nyár éjszakára, Ember az embertelenségben, Az eltévedt lovas, Őrizem a szemed

Szakirodalom (3 tanulmány választandó!):

Kenyeres Zoltán: Ady Endre, Korona, 1998.

<http://mek.oszk.hu/08300/08347/08347.htm>

Gintli Tibor: *Ady beszédmódja az istenes versekben*, Iskolakultúra, 2006 / 7.

http://real.mtak.hu/57612/1/EPA00011_iskolakultura_2006_07_08_027-033.pdf

Gintli Tibor: *A Minden-élmény jelentősége Ady lírájában*

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00269/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1994_01-02_033-045.pdf

Pór Péter: *Meditáció Ady újraolvasásának esélyeiről*,

<http://www.holmi.org/2003/03/por-peter-meditacio-ady-ujraolvasasanak-eselyeireirol>

Eisemann György: *Modernitás, nyelv, szimbólum = A magyar irodalom története 2.*

Várad, Holnap, Ady, Irodalmi magazin, Magyar Napló, 2018.

Fűzfa Balázs (szerk.): *Kocsi-út az éjszakában*, Savaria, 2011.

<http://mek.oszk.hu/17800/17880/17880.pdf>

9. Babits Mihály pályaképe

Versek (10 vers választandó!):

In Horatium, Himnusz Iriszhez, Messze..., messze..., A lírikus epilógja, Hunyt szemmel, Esti kérdés, Arany Jánoshoz, A Danaidák, Húsvét előtt, A gazda bekeríti házát, Cigány a siralomházban, Mint különös hírmondó, Ősz és tavasz között, Balázsolás, Jónás könyve, Jónás imája

Szakirodalom (3 tanulmány választandó!):

Rába György: *Babits Mihály*, 1983.

http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/RABA/raba00257_kv.html

Sipos Lajos: *A lírikus Babits = In: Modernitások, alkotók, párbeszéd*, Savaria, 2016. <http://mek.oszk.hu/17400/17478/17478.pdf>

Nemes Nagy Ágnes: *A hegyi költő*, Magvető, 1984.

http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/NEMESNAGY/nemesnagy00234a_kv.html

Kelevész Ágnes: *„Kit új korokba küldtek régi évek”*, Bp, 2008.

Kelevéz Ágnes – Lengyel Imre Zsolt (szerk.): „*Ki mit lát belőle*” *Nézőpontok Babits lírájának értelmezéséhez*, Bp. 2017.

Sebők Melinda: *Filozófiai kérdések, műfaji-formai sokszínűség Babits Mihály Levelek Iris koszorújából című kötetében*, Tiszatáj, 2018 / 2.
<http://tiszatajonline.hu/wp-content/uploads/2019/01/tiszataj-diakmelleklet-2019-02.pdf>

Fűzfa Balázs (szerk.): *Esti kérdés*, Savaria, 2009.
<http://mek.oszk.hu/17800/17853/17853.pdf>

10. Kosztolányi Dezső pályaképe

Szövegek (10 vers és egy regény választandó!):

Mint aki a sínek közé esett..., Mostan színes tintákról álmodom, Játék, Napraforgó, Menj, kisgyerek, Akarsz-e játszani, Boldog, szomorú dal, Ha negyvenéves..., Őszi reggeli, Esti Kornél éneke, Marcus Aurelius, Halotti beszéd, Hajnali részegség, Ének a semmiről, Szeptemberi áhítat, az *Esti Kornél* novellái, *Édes Anna*, *Pacsirta*, *Aranysárkány*

Szakirodalom (3 tanulmány választandó!):

Szegedy-Maszák Mihály: *Kosztolányi Dezső*, Kalligram, 2010.

Németh G. Béla: *Költői számadások = Tanulmányok K. D. -ről*, szerk.: Kulcsár Szabó Ernő és Sz. M. M., Anonymus, 1998.

Margócsy István: *A szegény kisgyermek panaszai = A rejtőzködő Kosztolányi*, Tankönyvkiadó, 1987.
http://epa.oszk.hu/02500/02518/00245/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1986_01_095-102.pdf

Lengyel András: *Játék és valóság közt*, Szeged, 2000.

Hima Gabriella: *Kosztolányi és az egzisztenciális regény*, Bp. Akadémiai, 1992

Bengi László: *Elbeszélt halál - Kosztolányi-tanulmányok*, Budapest, Ráció, 2012.

Papp Ágnes Klára: *A kisváros poétikája = P.Á.K.: A tér poétikája – a poétika tere*, Bp., 2017.

Fűzfa Balázs (szerk.): *Hajnali részegség*, Savaria, 2010.
<http://mek.oszk.hu/17800/17862/17862.pdf>

11. József Attila pályaképe

Versek (10 vers választandó!):

Nem én kiáltok, Tiszta szívvel, Klárisok, Reménytelenül, A város peremén, Elégia, Óda, Eszmélet, Kései sirató, Gyermekeké tettél, A Dunánál, Kirakják a fát, Kész a leltár, Thomas Mann üdvözlése, Ars poetica, Hazám, Tudod, hogy nincs bocsánat, Karóval jöttél, Talán eltűnök hirtelen, Íme hát megelétem hazámat

Szakirodalom (3 tanulmány választandó!):

- Tverdota György: *József Attila*, Korona Kiadó, 1999.
 Németh G Béla: *7 kísérlet a kései József Attiláról*, 1982
 Kabdebó Lóránt (szerk.): *Tanulmányok József Attiláról. (Újraolvasó)*, Bp., Anonymus, Bp. 2001.
 Bókay Antal: *József Attila poétikái*, Gondolat, 2004.
 Tverdota György: *Határolt végtelenség*, Osiris, 2005.
 Tverdota György: *"szublimálom ösztönöm" József Attila-versek elemzései*, Universitas, 2006.
 Fűzfa Balázs (szerk.): *Eszmélet*, Savaria, 2013.
<http://mek.oszk.hu/17800/17857/17857.pdf>

12. Az 1945 utáni modern magyar líra

Versek (3 szerző választandó!):

Pilinszky János (*Kihűlt világ, Panasz, Egy KZ láger falára, Ravensbrücki passió, Harmadnapon, Apokrif, Négysoros*); Nemes Nagy Ágnes: (*Fák, Között, Lélegzet, Széndioxid, Szél*); Illyés Gyula (*Nem menekülhetsz, Haza, a magasban, A reformáció genfi emlékműve előtt, Egy mondat a zsarnokságról, Bartók*); Nagy László (*Ki viszi át a szerelmet, Tűz, Himnusz minden időben, József Attila!, Versben bujdosó*) és legalább egy kortárs költő: Petri György vagy Tandori Dezső vagy Parti Nagy Lajos vagy Kovács András Ferenc (szabadon választott versek alapján)

Szakirodalom (szerzőkhöz szabadon választandó!):

- Kenyeres Zoltán: *Az újhordas költészet = Uő: Korok, pályák, művek*, Akadémiai, 2004.
<http://mek.oszk.hu/08300/08357/08357.htm#7>
 Schein Gábor: *Poétikai kísérlet az Újhord költészetében*. Bp., Universitas, 1998.
 Sebők Melinda: *Halálmotívum Rónay György és Pilinszky János tájköltészetében*, Bp., Kairosz, 2010.
 Angyalosi Gergely: „Az én szívemben boldogok a tárgyak”: Nemes Nagy Ágnes tárgyas költészete = A.G.: *Rejtett fényforrások*, Kijarat, 2015.
 Lengyel Valéria: *Elfordított látóhatár- a poétikai tér Nemes Nagy Ágnes költészetében*, L'Harmattan, 2015.
 Tamás Attila: *Illyés Gyula*, Bp., 1989.
 Vasy Géza: „Hol zsarnokság van” *Az ötvenes évek a magyar irodalomban*, Mundus, 2005
 Görömbei András (szerk.): *Illyés Gyula*, Debrecen, 2002,
<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/99504/studia040.pdf>
 Jánosi Zoltán: *Nagy László mitológikus költői világa*, Miskolc, Felsőmagyarország, 1996.
 Tasi József (szerk.): „*Inkarnáció ezüstben*” – *Tanulmányok Nagy Lászlóról*. Bp., PIM, 1996.
 Sebők Melinda: „*példa és megváltás*”: *Nagy László portréverseinek költői beszédmódja*, Hitel, 2017 / 4.
<http://www.hitelfolyoirat.hu/sites/default/files/pdf/18-sebok.pdf>

- Kálmán C. György: *A részek győzelme a józan egész fölött (Petri, Tandori, Oravecz) = A magyar irodalom története 3.*
- Doboss Gyula: *Héraikleitosz Budán (Tandori Dezső munkásságáról).* Magvető, 1988.
- Kabdebó Lóránt: *A létezés változatai*, Megvető, 1980.
http://dia.pool.pim.hu/xhtml/szakirodalom/tandori_kabdebo_a_letezes_valtozatai.xhtml?_ga=1.77456531.748291693.1551051289
- Horváth Kornélia: *Petri György költészete verselméleti és líratörténeti megközelítésben*, Gondolat, 2017.
- Korpa Tamás - Mészáros Márton - Porció Veronika (szerk.): *KAF-olvasókönyv - Válogatott kritikák, tanulmányok Kovács András Ferenc költészetéről*, FISZ, 2017.
- Németh Zoltán: *Parti Nagy Lajos. Nyelvhús*. Kalligram, 2006.
- Németh Zoltán: *Nyelvhús és halálparódia, Parti Nagy Lajos: grafitnesz*, Új Forrás, 2006 / 5.
<http://epa.oszk.hu/00000/00016/00115/060517.html>
- Thimár Attila (szerk.): *Íróportrék, I- II.*, Bp., Szépirodalmi Figyelő Alapítvány, 2006.
- Mészáros Márton: *Mai magyar irodalmi olvasókönyv*, Hatágú Síp, 2010.
- Tarján Tamás: *Fénymérő. Metszetek az újabb magyar költészetéről (Pilinszky-, Nagy László-, Kovács András Ferenc-fejezetek)*, Tipp Cult, 2015.
- Sebők Melinda: *Modern értékőrzők (Pilinszky-, Illyés-, Nagy László-, Kovács András Ferenc-fejezetek)*, Felsőmagyarország, 2017.

13. Az 1945 utáni modern magyar próza

Szövegek (3 regény választandó!):

Ottlik Géza (*Iskola a határon*); Németh László (*Iszony*); Mészöly Miklós (*Saulus, Film*); Mándy Iván (*A pálya szélén*); Kertész Imre (*Sorstalanság*); Esterházy Péter (*A szív segédigéi, Harmonia Caelestis*); Bodor Ádám (*Sinistra körzet*)

Szakirodalom (szerzőkhöz szabadon választandó!):

Szegedy-Maszák Mihály: *Ottlik Géza*, Kalligram, 1994.

Kelecsényi László (szerk.): *Az elbeszélés nehézségei – Ottlik-olvasókönyv*. Bp., Holnap, 2001.

Fűzfa Balázs: *Sem azé, aki fut... - Ottlik Géza 'Iskola a határon' című regénye a hagyomány, a prózapoétika, a hipertextualitás és a recepció tükrében*, Bp., Argumentum, 2006.

Olasz Sándor: *Az író öntőformái. Nyugat-európai minták Németh László regényszemléletében*, Új Forrás 1995.

Bertha Zoltán: *Világképteremtő enciklopédizmus. Tanulmányok Németh Lászlóról*, Kairosz, 2005.

Füzi László: *Alkat és mű*, Kalligram, 2001.

Thomka Beáta: *Mészöly Miklós*, Kalligram, 1995.

https://reader.dia.hu/document/Thomka_Beata-Meszoly_Miklos-9310

N. Tóth Anikó: *Szövegvándor – közelítések Mészöly Miklós prózájához*, Kalligram, 2006

- Sebők Melinda: *Test-Történelem-émlékezés Mészöly Miklós Film című regényében*, Kortárs, 2016 / 9.
<https://www.kortaronline.hu/archivum/2016/09/arch-meszoly.html>
- Erdődy Edit: Mándy Iván, Balassi, 1992.
http://dia.pool.pim.hu/html/szakirodalom/mandy_ivan/mandy_erdody_mandy_ivan.htm
- Olasz Sándor, *Műfajok között*,
http://epa.oszk.hu/02500/02518/00281/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1998_03_460-469.pdf
- Bengi László – Vörös István (szerk.): *Séta közben – Tanulmányok Mándy Iván életművéről*, Bp., Magyar Irodalomtörténeti Társaság, 2018.
- Kulcsár Szabó Ernő: *Esterházy Péter*, Kalligram, 1996.
https://reader.dia.hu/document/Kulcsar_Szabo_Erno-Esterhazy_Peter-8463
- Szirák Péter: *Kertész Imre*, Kalligram, 2003.
https://reader.dia.hu/document/Szirak_Peter-Kertesz_Imre-9309
- Bányai Éva: *Térképzetek, névtérképek, határidentitások*, KOMP-PRESS, 2011.
- Pozsvai Györgyi: *Bodor Ádám*, Kalligram, 1998.
- Szirák Péter: *Ragasztás és/vagy újraírás: az idézettechnika módosulásai: Örkény, Mészöly, Esterházy = Prózafordulat*, szerk. Györffy Miklós, Kelemen Pál, Palkó Gábor, Budapest, Kijarat, 2007.
- Thimár Attila (szerk.): *Íróportrék, I.- II. Bp.*, Szépirodalmi Figyelő Alapítvány, 2006.
- Olasz Sándor: *Mai magyar regények*. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003.

14. Az 1945 utáni modern magyar dráma

Drámák (3 dráma választandó!):

Örkény István (*Macskajáték, Tóték*); Spiró György (*Csirkefej, Kvartett*); Szakonyi Károly (*Adáshiba*); Egressy Zoltán (*Portugál*); Háy János (*A Gézagyerek*).

Szakirodalom (szerzőkhöz szabadon választandó!):

Szirák Péter: *Örkény István*, Palatinus, 2008.

http://real-d.mtak.hu/292/4/SzirakPeter_5_Mu.pdf

Földes Anna: *Örkény-színház*, Szépirodalmi Kiadó 1985.

Radnóti Zsuzsa: *Spiró György – korszakok krónikása = Lázadó dramaturgiák*, Palatinus, 2003.

http://dia.pool.pim.hu/xhtml/szakirodalom/spiro_radnoti_spiro_gyorgy_korszakok_kronikasa.xhtml?ga=1.210130768.457259511.1551053886

Horváth Csaba: *Háy János*, Kalligram, 2014.

Bécsy Tamás: *A drámamodell és a mai dráma*, Akadémiai Kiadó, 1974,

Tarján Tamás: *Kortársi dráma*. Bp., Magvető, 1983.

Tarján Tamás: *Tóték*, Akkord, 1998

Ézsias Erzsébet, *Mai magyar dráma*, Bp., Kossuth, 1986.

Irodalomelmélet

15. Elmélet

Formalizmus: Vlagyimir J. PROPP, *A mese morfológiája*, ford. SOPRONI András, Budapest, Osiris, 2005³, 33–116.

Sztrukturalizmus: Roman JAKOBSON, *Nyelvészet és poétika* = Uő., *Hang – jel – vers*, Gondolat, Budapest, 1969, 211–257.

Hermeneutika: Hans-Georg GADAMER, *A nyelvek sokfélesége és a világ megértése* = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*, szerk. BÓKAY Antal et al., Osiris, Budapest, 2002, 191–197.

Dekonstrukció: Paul de MAN, *Szemiotika és retorika*, ford. FOGARASI György = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*, szerk. BÓKAY Antal et al., Osiris, Budapest, 2002, 299–309.

Feminista kritika: Beth NEWMAN, „*A szemlélő helyzete*”: *Nemi szerepek, narráció és tekintet az üvöltő szelekben* = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény*, szerk. BÓKAY Antal et al., Osiris, Budapest, 2002, 583–597.

Medialitáselmélet és kultúratudományok: Friedrich KITTLER, *Optikai médiumok*, Magyar Műhely – Ráció, Budapest, 2005, 7–40.

16. Praxis

Sztrukturalizmus: Roman JAKOBSON, *A nyelv működésben* = Uő., *A költészet grammatikája*, ford. FÓNAGY Iván, Gondolat, Budapest 1982, 142–161.

Hermeneutika: Hans Robert JAUB, *Jónás könyve – az „idegenség hermeneutikájának” egy paradigmája*, ford. KULCSÁR-SZABÓ Zoltán = *Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*, Osiris, Budapest, 1997, 373–395.

Dekonstrukció: Jonathan CULLER, *Líraolvasás*, ford. FÜZI Izabella = *Figurák*, szerk. FÜZI Izabella – ODORICS Ferenc, Budapest–Szeged, Gondolat–Pompeji, 2004.

Pszichoanalízis: Sigmund FREUD, *A kísérteties*, ford. BÓKAY Antal – ERŐS Ferenc = *Pszichoanalízis és irodalomtudomány*, Filum, Budapest, 1998, 65–82.

Medialitáselmélet és kultúratudományok: KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, *Irodalmiság és medialitás a költészetben* = Uő., *Metapoétika*, Kalligram, Pozsony/Budapest, 2007, 13–54.